

บทที่ 3

การเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

การศึกษามหาชนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2531 นั้นจะทำการศึกษาเฉพาะมหานสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้ร่วมรัฐบาล และทำการศึกษามหาชนที่สำคัญในการควบคุมรัฐบาลและวิธีการควบคุมรัฐบาลโดยใช้มาตราต่าง ๆ เช่น การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจคณะรัฐบาล ก่อนที่จะกล่าวถึงการควบคุมในตอนต้นจะได้กล่าวถึงความหมายของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2531 แล้วจึงจะกล่าวถึงการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ หลักการและอำนาจในการเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ สาเหตุที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เสนอผู้คดีเพื่ออภิปรายทั่วไป สาระสำคัญของกาเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ ผลกระทบที่มีต่อรัฐบาลในการลงมติจากการเปิดอภิปรายทั่วไปครั้งนี้

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2531 มีจำนวน 357 คนมาจากพรรคการเมืองต่าง ๆ 16 พรรค หลังจากที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้ประกาศยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2531¹ ได้จัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นเมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม

¹ รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นรัฐบาลชุดที่ 45 (5 สิงหาคม 2529-29 เมษายน 2531) รัฐบาลได้ตัดสินใจยุบสภาด้วยเหตุผลที่ปรากฏในพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร 2531 ดังนี้คือ โดยที่นายกรัฐมนตรีได้นำความกราบบังคมทูล ฯ ว่านับแต่ได้มีการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2529 เป็นต้นมา ปรากฏว่าพรรคการเมืองต่าง ๆ หลายพรรคไม่สามารถจะดำเนินการในระบบพรรคการเมืองได้อย่างมีเอกภาพ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดพรรคการเมืองยังไม่ยอมรับความคิดเห็นหรือมติของสมาชิกฝ่ายข้างมากในพรรคของตน อันเป็นการขัดต่อวิถีทางการปกครองในระบบประชาธิปไตย และก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการบริหารราชการแผ่นดินและการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก สมควรยุบสภาผู้แทนราษฎรชุดนี้ และจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรขึ้น ดูรายละเอียด กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, รายงานวิจัย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2531 (กรุงเทพมหานคร : พิมพ์ที่โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2532), หน้า 77-78.

พ.ศ. 2531 การเลือกตั้งครั้งนี้พรรคการเมือง 19 พรรค² ได้ส่งผู้สมัครถึง 3,612 คน เข้าสมัครรับเลือกตั้ง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หลังจากการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคชาติไทย ได้รับเลือกตั้งมากที่สุดจำนวน 87 คน พรรคกิจสังคม 54 คน พรรคประชาธิปัตย์ 46 คน พรรครวมไทย 35 คน พรรคประชากรไทย 31 คน พรรคราษฎร 21 คน พรรคประชาชน 19 คน พรรคปวงชนชาวไทย 17 คน พรรคหลังธรรม 14 คน พรรคกิจประชาคม 9 คน พรรคก้าวหน้า 8 คน พรรคสหประชาชาติไทย พรรคมวลชนได้รับเลือกตั้งพรรคละ 5 คน พรรคเสรีนิยม 3 คน พรรคหลังสังคมประชาธิปัตย์ 1 คน รวม 357 คน³ เป็นชาย 347 คน เป็นหญิง 10 คน มีวุฒิการศึกษาดังแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงปริญญาเอก ระดับปริญญาตรีมีจำนวนมากที่สุดคือ 150 คน คิดเป็นร้อยละ 42.01 ระดับประถมศึกษามีอยู่ 2 คน เมื่อเปรียบเทียบกับอดีตที่ผ่านมา ระดับการศึกษาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีแนวโน้มที่จะได้รับการศึกษาสูงขึ้น ในปี 2529 ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นมาจำนวนถึง 52 คน แต่ในปี 2531 นั้น ผู้มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนถึง 75 คน⁴ สำหรับด้านอายุนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

² พรรคการเมืองทั้ง 19 พรรคคือ พรรคชาติไทย พรรคกิจสังคม พรรคประชาธิปัตย์ พรรครวมไทย พรรคประชากรไทย พรรคราษฎร พรรคประชาชน พรรคปวงชนชาวไทย พรรคหลังธรรม พรรคกิจประชาคม พรรคก้าวหน้า พรรคสหประชาชาติไทย พรรคมวลชน พรรคเสรีนิยม พรรคหลังสังคมประชาธิปัตย์ พรรคเกษตรอุตสาหกรรม พรรคประชาชน (รักไทย) พรรคประชาชาติ พรรคชาติประชาชาติไทย ดูรายละเอียดเกี่ยวกับนโยบายพรรคการเมืองและข้อบังคับของพรรคการเมืองที่กล่าวมาได้จากศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า, พรรคการเมืองของไทยปี พ.ศ. 2529. (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2529), หน้า 1-29. และศูนย์บริการเอกสารและค้นคว้า, ข้อบังคับพรรคการเมืองของไทยปี พ.ศ. 2531. (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2531), หน้า 1-351.

³ "เลือกตั้ง 2531" มติชนสุดสัปดาห์. 8(31 กรกฎาคม 2531) : 4-16.

⁴ ศูนย์เอกสารและค้นคว้าสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, ภาพและประวัติสมาชิกรัฐสภา 2531 (กรุงเทพมหานคร : กองการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, 2531), หน้า 304-305.

ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงวัยกลางคน คืออายุระหว่าง 35-49 ปี ภูมิหลังทางด้านอาชีพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอาชีพ เป็นนักธุรกิจ ค้าขาย จำนวน 132 คนคิด เป็นร้อยละ 36.97 รองลงมาคือมีอาชีพ เป็นนักการเมืองจำนวน 72 คนคิด เป็นร้อยละ 20.17 และ เป็นทนายความจำนวน 43 คน คิด เป็นร้อยละ 12.04 (ดูรายละเอียดภาคผนวก ก.)

จากรายละเอียดที่กล่าวถึงคุณสมบัติของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2531 มาข้างต้นพอจะเป็นภาพรวมกว้าง ๆ ในการทราบภูมิหลังของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด . หลังจากการเลือกตั้งสิ้นสุดลง พรรคร่วมรัฐบาลชุดเก่าได้ไปขอร้องให้พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ให้กลับมารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอีกครั้ง แต่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ไม่ยอมรับตำแหน่งอีก เพราะพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เห็นว่ามีเสียงคัดค้านมากมายหลายกระแสเสียง⁵ โดยเฉพาะการคัดค้านจากนักวิชาการกลุ่ม 99 ที่ถวายฎีกาต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช คัดค้านไม่ยอมรับการก้าวขึ้นมานำงานของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์อีก⁶ ขณะเดียวกันนั้นพรรคกิจสังคมก็มีการดำเนินการผลักดันให้ สิทธิ เสวตศิลา หัวหน้าพรรคกิจสังคมขึ้นมา เป็นนายกรัฐมนตรี เช่นเดียวกัน ส่วนทางพรรคชาติไทยก็ได้รับการเสนอชื่อให้ เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาลด้วย แต่ทำที่ และมารยาททางการเมืองของพรรคชาติไทยซึ่งมีพลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นหัวหน้าพรรคได้ปฏิเสธการจัดตั้งรัฐบาลในช่วงแรก เพราะยังไม่มีความพร้อม⁷ แต่หลังจากที่

⁵ "โค้งอันตรายรัฐบาลใหม่ ขาดเปรมฤาษีบ้านเมืองจะวิกฤต" สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ 35 (7-13 สิงหาคม 2531) : 4-5.

⁶ "เปรมยังอยู่นานยิ่งโตดเดี่ยว." มติชนสุดสัปดาห์ 8 (12 มิถุนายน 2531) : 12, "กระแสไม่เอาเปรมวิปริตแห่งวิกฤต ของการเมืองปัจจุบัน" มติชนสุดสัปดาห์ 8 (29 พฤษภาคม 2531) : 5, 44.

⁷ พรรคการเมืองที่ดำเนินการโดยนายพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีนี้คือ พรรคประชากรไทย พรรคประชาธิปไตย พรรคมวลชน หัง เทปก่ำปราศรัย นายสมัคร สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทยและ เทปก่ำปราศรัยของนายพิชัย รัตตกุล พรรคประชาธิปไตยและ เทปก่ำปราศรัยของนายเฉลิม อยู่บำรุง หัวหน้าพรรคมวลชน.

ประ เณินผลทุกทิศทางแล้วว่าผล เอก เปรม ดิณสุลานนท์ไม่สามารรถกลับมา เป็นนายกัฐมนตรี
ได้อีก คลอจจนทหารได้วางตัว เป็นกลางในการ เลือกตั้งให้ผ่านพ้นไปด้วยดี ⁸ ผล เอก
ชาติชาย พุฒะวัตต์ จึงได้ขึ้นมาเป็นแกนนำจัดตั้งรัฐบาลโดยมีพรรคต่างๆ มาร่วมด้วยอีก
5 พรรค คือ พรรคกิจสังคม พรรคประชาธิปัตย์ พรรคราษฎร พรรคสหประชาชาติไทยและ
พรรคมวลชน ได้จัดตั้งรัฐบาลประกอบด้วยคณะรัฐมนตรีจำนวน 45 นาย โดยได้รับพระ
บรมราชโองการโปรดเกล้า ประกาศให้จัดตั้งรัฐบาลขึ้น เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2531 ⁹
นับ เป็นการเมืองก้าวใหม่ของเมืองไทยนับแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช
2521 เป็นต้นมาที่นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์การการนำสูงสุดของฝ่ายบริหารได้ผ่าน
กระบวนการเลือกตั้งมาจากประชาชน คณะรัฐมนตรีชุดนี้จึงถือว่าเป็นชุดแรกในรอบ 12 ปี
ที่เป็นประชาธิปไตยมากที่สุด ในการประชุมสภาผู้แทนราษฎร รัฐบาลได้มีมติตั้งแต่แรกที่
ที่จะยึดถือนโยบายให้มีการประชุมสภาผู้แทนราษฎรทางวิหุญกระจายเสียง ¹⁰ จึงมีผลใน
แง่ดีต่อรัฐบาลที่ประชาชนจะได้ทราบการบริหารงานของรัฐบาลทุกขั้นตอน และอีกด้าน
หนึ่ง เป็นผลดีทางอ้อม เป็นการกระตุ้น เตือนให้ประชาชนหันมาสนใจทางการเมืองมากขึ้น

⁸ "จัดฉากตั้งรัฐบาลกองทัพวางตัว เป็นกลางจริงหรือ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์
35(31 กรกฎาคม - 6 สิงหาคม 2531) : 8 และผล.อ.ชาลิต ยงใจพุทธ "สังคมประชา
ชาติไทย สังคมอุดมคติในอนาคต," มติชนสุดสัปดาห์ 8(24 เมษายน 2531) : 10-11
"ปีกจิว นักวิชาการ," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์. 35(18-25 มิถุนายน 2531) : 6-7.

⁹ คณะรัฐมนตรีจำนวน 45 คนนี้ พรรคการเมืองต่าง ๆ ก็ได้จัดสรรปันส่วนดังนี้
พรรคชาติไทย ได้คุมกระทรวงสำคัญ ๆ เช่น กระทรวงกลาโหม, กระทรวงการคลัง,
กระทรวงมหาดไทย, กระทรวงอุตสาหกรรม พรรคกิจสังคม กระทรวงการต่างประเทศ,
กระทรวงคมนาคม, กระทรวงพาณิชย์ พรรคประชาธิปัตย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการพลังงาน, กระทรวงสาธารณสุข ทุกรายละเอียด
จาก "ประกาศตั้งคณะรัฐมนตรี," สยามจดหมายเหตุ. 13(12-18 สิงหาคม 2531) :
897-891.

¹⁰ "ผลการประชุมคณะรัฐมนตรี," สยามจดหมายเหตุ. 13(12-18 สิงหาคม
2531) : 904.

๑.1 การรวมตัวของพรรคเอกภาพ

การรวมพลังทางการเมืองของพรรคฝ่ายค้าน พรรคฝ่ายรัฐบาลมีทั้งหมด 6 พรรค ที่เหลือเป็นพรรคฝ่ายค้านทั้งหมด 11 พรรค ในบรรดาพรรคฝ่ายค้านทั้ง 11 พรรค มีพรรคการเมือง 4 พรรคที่ต้องการรวมตัวกัน ความคิดในการเคลื่อนไหวรวมตัวกันของพรรคการเมืองเล็ก ๆ หลายพรรคให้เป็นพรรคใหญ่ขึ้น เกิดขึ้นมาตั้งแต่สภาผู้แทนราษฎรชุดพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ โดยเฉพาะในช่วงยุบสภาผู้แทนราษฎรและเปิดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปปี 2531 เมื่อเดือนมิถุนายนและกรกฎาคม พ.ศ. 2531 โดยมีพรรคกิจประชาคมเป็นตัวประสาน แต่การรวมตัวกันครั้งนั้นกระทำไม่สำเร็จ เนื่องจากแต่ละพรรคต่างหวั่นไหวให้กับการหาเสียง ถ้ารวมตัวกันก่อนการเลือกตั้งจะทำให้แกนนำของแต่ละพรรคเสียโอกาสไปได้

หลังจากการเลือกตั้งมาแล้ว พรรคการเมืองที่เป็นพรรคฝ่ายค้านต่างก็มองเห็นความจำเป็นในการรวมตัวกันเพื่อการต่อรองทางการเมือง และหมึกหลังกันจนมีโอกาสที่จะเป็นแกนกลางในการจัดตั้งรัฐบาลขึ้นมาได้ ถ้ารัฐบาลผสมที่มีพรรคชาติไทยเป็นแกนมีปัญหาขึ้นมา พรรคกิจประชาคมซึ่งมีนายบุญชู โรจนเสถียร เป็นหัวหน้าพรรคและนายอาทิตย์ อุไรรัตน์ เป็นเลขาธิการพรรค ได้แสดงบทบาทสำคัญอีกครั้งในการเป็นตัวประสานที่สำคัญเหมือนเช่นเคยโดยในระยะแรกเป็นการประสานกันระหว่าง 2 พรรคเล็กก่อน¹¹ คือพรรคกิจประชาคมกับพรรคก้าวหน้า โดยหัวหน้าพรรคการเมืองคือนายบุญชู โรจนเสถียรกับนายอุทัย พิมพ์ใจชน ได้ไปรวมตัวกันหาเสียงเลือกตั้งซ่อมที่จังหวัดสุรินทร์ ในการเจอกันครั้งนี้ได้มีการตกลงที่จะรวมพรรคกัน ซึ่งนายบุญชู โรจนเสถียรนั้นมีความเห็นด้วย¹² จึงตกลงที่จะไปชักชวนพรรครวมไทยของนายณรงค์ วงศ์วรรณ ซึ่งเคยร่วมงานทางการเมืองโดยอยู่พรรคเดียวกันมาก่อน¹³

¹¹ สัมภาษณ์ นายอุทัย พิมพ์ใจชน สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชลบุรี, 9 เมษายน 2533.

¹² สัมภาษณ์ นายณรงค์ วงศ์วรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่, พรรคเอกภาพ 9 เมษายน 2533.

¹³ สัมภาษณ์ นายบุญชู โรจนเสถียร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์, พรรคเอกภาพ 10 เมษายน 2533.

และขยายไปถึงพรรคประชาชนของนายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์ นับเป็นครั้งแรกของการเมืองไทย
 ในรอบ 58 ปีที่จะมีการรวมตัวพรรคฝ่ายค้านที่เป็นเบี้ยหัวแตกกระจุกกระจาย ให้เป็นกลุ่มก้อน¹⁴
 ในที่สุดความคิดเรื่องการรวมตัวกันของพรรคการเมืองทั้ง 4 พรรค คือพรรครวมไทย พรรค
 ประชาชน พรรคกิจประชาคม และพรรคก้าวหน้า โดยได้ขออนุญาตพรรคการเมือง 3 พรรค
 เหลือพรรครวมไทย ครั้งแรกใช้ชื่อว่าพรรคประชาชาติ ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นชื่อพรรคเอกภาพ
 โดยพรรคได้ลงนามให้สัตยาบัน ตั้งแต่วันที่ 3 มกราคม 2532¹⁵ (ดูรายละเอียดภาคผนวก ง)
 เมื่อรวมพรรคได้สำเร็จก็มีปัญหาตรงที่การจัดสรรตำแหน่งภายในพรรคเอกภาพ แต่เมื่อทุกคน
 มีเจตนารมณ์แน่วแน่ที่จะรวมตัวกัน การจัดสรรตำแหน่งเป็นไปตามสูตรคณิตศาสตร์ พรรค
 รวมไทย : พรรคประชาชน : พรรคกิจประชาคม : พรรคก้าวหน้า มีสัดส่วนดังนี้คือ¹⁶
 3 : 2 : 1 : 1 ตามลำดับซึ่งขึ้นอยู่กับสมาชิกในพรรคของแต่ละพรรค เป็นตัวกำหนด¹⁶
 ส่วนตำแหน่งหัวหน้าพรรคและประธานกรรมการบริหารพรรคเป็นของนายณรงค์ วงศ์วรรณ ส่วน
 นายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์ เป็นเลขาธิการพรรค นายอุทัย พิมพ์ใจชน เป็นประธานสมัชชาพรรค
 นายบุญชู โรจนเสถียร เป็นประธานกรรมการนโยบายพรรค นายบุญเท่ง ทองสวัสดิ์
 เป็นประธานที่ปรึกษาพรรค นายปิยะพันธุ์ วัชรภรณ์ เป็นโฆษกพรรค มีสมาชิกสภาผู้แทน

¹⁴ สัมภาษณ์ นายคุณิต ใสภิตชา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดอุบลราชธานี,
 พรรคเอกภาพ 9 เมษายน 2533.

¹⁵ สัมภาษณ์ นายวีระ มุสิกหงส์ เลขาธิการพรรคประชาชน 9 เมษายน
 2533.

¹⁶ สัมภาษณ์ นายปิยะพันธุ์ วัชรภรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดศรีสะเกษ,
 พรรคเอกภาพ 9 เมษายน 2533.

ราษฎรพรรคประชาชน จำนวน 8 คน นำโดย พล.อ.หาญ สินานนท์ เข้าสังกัดพรรค
 ชาติไทย¹⁷ การรวมตัวของพรรคเอกภาพครั้งนี้มีเป้าหมายหลักคือ เป็นการสร้างพลังต่อ
 รองทางการเมือง ในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลอย่างจริงจัง ในการตรวจสอบ
 สอนนั้นได้ตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาลและตรวจสอบความประพฤตินิยมต่าง ๆ
 ซึ่งปกติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองซึ่งเป็นฝ่ายรัฐบาล ก็มีการตรวจสอบ
 เหมือนกัน แต่ในบางกรณีนั้นพรรคการเมืองฝ่ายรัฐบาลมีผลประโยชน์ในเรื่องนั้น ๆ ด้วย
 ก็จะควบคุมตรวจสอบไม่ได้ จึงเป็นหน้าที่โดยตรงของฝ่ายค้านที่จะตรวจสอบ¹⁸ และทำ
 การคัดค้านในสิ่งที่รัฐบาลได้บริหารผิดพลาด เพื่อผลประโยชน์ของประชาชนอย่างแท้จริงและ
 เพื่อหวังผลทางการเมืองในการเลือกตั้งสมัยหน้าด้วย ถ้าพรรคการเมืองยังอยู่กระจาย
 เป็นพรรคเล็ก ๆ มีโอกาสที่จะเป็นรัฐบาลได้ยากมากในการเมืองไทย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม
 การรวมตัวกันของพรรค เอกภาพครั้งนี้ก็ได้มีผลงานอันน่าประทับใจกับประชาชนคือการ เปิด
 อภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล ในวันที่ 19 กรกฎาคม 2531

¹⁷ พล.อ.หาญ สินานนท์, สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนครศรีธรรมราช พรรคชาติไทย
 ได้กล่าวถึงเหตุผลที่ไป เข้าสังกัดพรรคชาติไทย เพราะพรรคชาตินั้นมีความ เข้มแข็งด้านการ
 จัดตั้งและด้านอุปกรณ์ ในการที่จะทำงานเพื่อผลประโยชน์ของประชาชน ปกป้องผลประโยชน์
 ของประเทศชาติเป็นที่ตั้งและพวกเราได้ศึกษางานของพรรคชาติไทยมาตลอดนับตั้งแต่พรรค
 ชาติไทยได้เป็นรัฐบาล โดย พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรี เป็นหัวหน้าพรรค
 เราเห็นว่านโยบายของท่านนั้นสอดคล้องกับอุดมการณ์ทางการเมืองของพรรคประชาชนมาตลอด
 ดูรายละเอียดจาก "สัมภาษณ์พิเศษ พล.อ.หาญ สินานนท์" สยามรัฐ, 39 (22 เมษายน
 2532) : 3. และ "การเมืองการปกครอง" สารสนเทศ, 3 (5 พฤษภาคม 2532) :
 504.

¹⁸ สัมภาษณ์ นายบุญชู โรจนเสถียร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครสวรรค์,
 พรรคเอกภาพ, 10 เมษายน 2533.

ในการรวมกันของพรรคการเมืองฝ่ายค้านทั้ง 4 พรรคการเมืองนั้น พรรค
 ประชากรไทยไม่ได้แสดง เจตจำนงที่จะ เข้าร่วมกับพรรคการเมืองดังกล่าว¹⁹ และด้วยเหตุผล
 ประการอื่นอันเนื่องมาจากพรรคประชากรไทยนั้นมีการบริหารงานภายในพรรคที่เป็น เอกเทศ
 หัวหน้าพรรคคือนายสมัคร สุนทรเวช สามารถที่จะควบคุมสมาชิกภายในพรรคการเมืองของ
 ตนเองได้ ถ้าหากมารวมกันกับพรรคอื่นหลาย ๆ พรรคแล้ว นายสมัคร สุนทรเวช ได้ให้
 สัมภาษณ์ว่าตนเองก็มีความหนักใจที่จะควบคุมและรักษาสภาพพรรคประชากรไทยให้คงอยู่ได้
 จนถึง การเลือกตั้งสมัยหน้า เพราะฐานเสียงที่สนับสนุนพรรคประชากรไทยคือประชาชนที่
 อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร เป็นส่วนใหญ่²⁰ และจากทัศนคติหนึ่งของสมาชิกพรรคประชากรไทย
 นายสมาน ใจปราณี กล่าวว่า การที่พรรคประชากรไทย เป็นฝ่ายค้านโดย เอกเทศก็มีผลดีกับ
 ทางพรรคเหมือนกัน เช่นกรณีความเห็นขัดแย้งกันในการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ ทาง
 พรรคประชากรไทยต้องการ เปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีหลายคนที่อยู่ใน
 พรรคชาติไทย แต่พรรคเอกภาพต้องการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีเพียงแค่ 4 คน
 ทำให้พรรคประชากรไทยไม่ได้ร่วมในการ เปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจใน
 วันที่ 19 กรกฎาคม 2531²¹ สำหรับผลเสียก็มีเหมือนกันทำให้การรวมพลังของพรรคฝ่าย
 ค้านมีความแตกแยกอยู่ในตัวของมันเอง ซึ่งเป็นความได้เปรียบของรัฐบาลอภิปรายหนึ่ง

สำหรับบทบาทของพรรคฝ่ายค้านหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้ร่วมรัฐบาล
 หลังจากที่รัฐบาลได้ เข้าบริหารประเทศโดยมีการแถลงนโยบายการบริหารประเทศในการ

¹⁹ สัมภาษณ์ นายณรงค์ วงศ์วรรณ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดแพร่,
 พรรคเอกภาพ 10 เมษายน 2533.

²⁰ สัมภาษณ์ นายสมัคร สุนทรเวช สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร,
 พรรคประชากรไทย 31 มีนาคม 2533.

²¹ สัมภาษณ์ นายสมาน ใจปราณี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรุงเทพมหานคร,
 พรรคประชากรไทย 31 มีนาคม 2533.

ประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยสามัญ ครั้งที่ 3/2531 เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2531²² ต่อ
 รัฐสภาโดยมีการถ่ายทอดทางวิทยุให้ประชาชนรับทราบนโยบายของรัฐบาลด้วย การแถลง
 นโยบายตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2521 กระทำได้โดยไม่มีอาการวิตกกังวล
 ว่างใจ การบริหารงานในช่วงปีแรกนั้นสมาชิกพรรคฝ่ายค้านก็ได้เปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อ
 ลงมติไม่ไว้วางใจ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย นายสันติ ชัยวิจิตรณะ เมื่อ
 วันที่ 19 ตุลาคม 2531²³ โดยมีสาระสำคัญในญัตติ สาระสำคัญในญัตติดังกล่าวที่กลุ่ม
 พรรคฝ่ายค้านยกมากล่าวหานายสันติในครั้งนี่คือ นายสันติ ชัยวิจิตรณะ ได้กระทำการใน
 สิ่งที่รัฐมนตรีไม่พึงประพฤติ กล่าวคือ ได้ใช้สถานที่ตนดำรงอยู่ดำเนินการให้มีการนำเอา
 เจ้าหน้าที่ของหน่วยราชการ คือ เจ้าหน้าที่จากกรมโยธาธิการ และเอาทรัพย์สินของทาง
 ราชการ ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือชุดเจาะน้ำบาดาล และวัสดุทั้งหลายที่ใช้เพื่อการนั้น
 ของทางราชการมาดำเนินการเจาะบ่อน้ำบาดาลบริเวณพื้นที่หน้าบ้านของรัฐมนตรีเอง ซึ่ง
 บ้านดังกล่าวตั้งอยู่ในหมู่บ้านเฉลิมสุขนิเวศน์ ถนนลาดปลาเค้า ตำบลจระเข้บัว อำเภอบาง
 กะปิ กรุงเทพมหานคร จากเหตุการรรมดังที่กล่าวมาข้างต้น นายสันติ ชัยวิจิตรณะ

²² "นโยบายของรัฐบาล," สยามจดหมายเหตุ, 13 (1-8 กันยายน 2531) : 953-954 และ "นโยบายของรัฐบาล," สยามจดหมายเหตุ, 13 (9-15 กันยายน 2531) : 1011-1012.

²³ ฝ่ายค้าน 8 พรรค ได้ยื่นญัตติขักฟ้องรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย นายสันติ ชัยวิจิตรณะ โดยมีหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านทั้ง 8 พรรค ร่วมกันลงชื่อนายณรงค์ วงศ์วรรณ หัวหน้าพรรครวมไทย นายสมิทธ สุนทรเวช หัวหน้าพรรคประชากรไทย นายเฉลิมพันธ์ ศรีวิกรม์ หัวหน้าพรรคประชาชน พลเอกอาทิตย์ กำลังเอก หัวหน้าพรรคพลังชนชาวไทย นายบุญชู ไรจนเสถียร หัวหน้าพรรคกิจประชาคม นายอุทัย พิมพ์ใจชน หัวหน้าพรรคก้าวหน้า พันเอกณรงค์ กิตติขจร หัวหน้าพรรคเสรีนิยม นายชัชวาลย์ ชมภูแดง หัวหน้าพรรคพลังสังคม ประชาธิปไตย อูรายละเอียต "ผู้ตคืออภิปรายไม่ไว้วางใจ สันติ ชัยวิจิตรณะ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย," สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์, 35 (16-22 ตุลาคม 2531) : 6.

มีความประทุษร้ายไม่เหมาะสมที่จะให้บริวารราชการแผ่นดินต่อไป²⁴ จากกาเปิดอภิปรายครั้งนี้ ได้มีผู้ลงมติให้ความไว้วางใจ 206 เสียง และไม่ไว้วางใจ 142 เสียง²⁵ หลังจากนั้นก็ มาเปิดอภิปรายทั่วไปอีกครั้งหนึ่ง เมื่อ พ.ศ. 2532 เพราะตามกติกายของรัฐธรรมนูญ พุทธ ศักราช 2521 นั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถกระทำการเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติ ไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้เพียง 1 ครั้งต่อสมัยประชุมเท่านั้น การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติ ไม่ไว้วางใจ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2531 ถือเป็นสถิติที่สร้างประวัติศาสตร์ในทาง การเมืองไว้ หอจะสรุปเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. เป็นการเปิดอภิปรายที่อยู่ในระเบียบ ซึ่งประธานสภาผู้แทนราษฎร และของ ประธานสภาผู้แทนราษฎร พลัดกันทำหน้าที่ในการควบคุมการประชุมและคอยคุม เกมด้วยความ เรียบร้อย
2. การอภิปรายครั้งนี้เป็นการอภิปรายที่มีประชาชนให้ความสนใจมาก และ ใช้เวลาในการอภิปรายยาวนานถึง 2 วัน 2 คืน นับจากอดีตการเมืองไทยนั้น การ

²⁴

"นายสันติบิมก๊าซ-บ่อบาดาล," สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์. 35 (23-29 ตุลาคม 2531) : 10-11.

²⁵

"ศึกสายเลือดในสเป," สยามรัฐสัปดาหวิจารณ์. 35 (30 ตุลาคม - 5 พฤศจิกายน 2531) : 8.

เปิดอภิปรายทั่วไปในวันที่ 19-26 พฤษภาคม 2490²⁶ การตอบโต้กันในสภาใช้เวลาถึง 7 วัน 7 คืน ได้มีการกระจายเสียงออกอากาศให้ประชาชนได้รับฟังจากวิทยุกระจายเสียงอีกด้วย พรรคฝ่ายค้านขณะนี้เป็นพรรคประชาธิปัตย์ได้เสนอญัตติเพื่อเปิดอภิปรายทั่วไปโดยลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลมีอยู่ 8 ข้อ²⁷ แต่การเปิดอภิปรายครั้งนั้นก็ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อรัฐบาล เพราะรัฐบาล เพิ่งจะบริหารประเทศไป เพียงช่วงสั้น เท่านั้น และมีการเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล มีรัฐมนตรีเพียง 1 ท่าน เท่านั้น ต่อมาในปี 2532 ได้มีการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2532

3. ในการเสนอญัตติเปิดอภิปรายทั่วไปแทบทุกครั้ง สมาชิกสภาผู้แทนมักจะเสนอขอให้รัฐบาลได้กระจายข่าวทางวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงการอภิปรายกันในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร แต่รัฐบาลก็ไม่ยินยอมให้ออกอากาศโดยอ้างเหตุผล

²⁶ เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจที่พรรคฝ่ายค้านเสนอ 8 ข้อนั้น มีเรื่องที่สำคัญที่สุดคือ เรื่องการที่รัฐบาลไม่สามารถค้นหาข้อเท็จจริงที่จะแถลงต่อประชาชนให้ทราบว่าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลสวรรคต เพราะเหตุใด นอกจากนั้นก็เป็นเรื่องทางด้านเศรษฐกิจทำให้ประชาชนเดือดร้อนในการครองชีพ และเรื่องรัฐบาลใช้อำนาจทางการเมือง เข้าแทรกแซงในราชการประจำ ถึงแม้ว่าเมื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาล รัฐบาลจะเป็นฝ่ายที่ได้ชัยชนะด้วยคะแนนเสียง 86 ต่อ 55 เสียง ก็ตามแต่พรรคประชาธิปัตย์กลับได้รับผลดีในการเลือกตั้งคราวต่อมาที่ประชาชนได้ให้ความไว้วางใจกับพรรคประชาธิปัตย์ต่อมาหลายสมัย ดูรายละเอียดในสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร สมัยสามัญ ชุดที่ 1 พ.ศ. 2490 เล่ม 1, หน้า 29-30.

²⁷ สุทัศน์ ชมดี, "บทบาทของรัฐสภาไทยในการควบคุมรัฐบาล โดยอาศัยการเปิดอภิปรายทั่วไป" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515), หน้า 68-69.

ว่าไม่มีความจำเป็นซึ่ง เป็น เหตุผลทางการ เมืองของรัฐมาลในชุดก่อน ๆ นำขึ้นมากล่าวอ้าง แต่การ เปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีในครั้งนี้มี การถ่ายทอดสดทางโทรทัศน์ตลอดการ อภิปราย ทำให้ประชาชนจำนวน เป็นล้าน ๆ คนได้ให้ความสนใจติดตามชมการอภิปราย การถ่ายทอดสดในช่วง เวลาดังกล่าว จากอดีตที่ผ่านมาตลอดสมัยรัฐบาลพล เอก เปรม ติณสูลานนท์. ไม่มี การถ่ายทอดเสียงทางวิทยุและโทรทัศน์ การถ่ายทอดครั้งนี้ได้ทำให้ ประชาชนสามารถทราบได้ว่าผู้แทนราษฎรและรัฐมนตรีได้แสดงบทบาทหน้าที่ตลอดจนมีนิสัย ส่วนตัว เป็นอย่างไร

หากมีการถ่ายทอดโทรทัศน์ในการประชุมวาระสำคัญ ๆ ต่อไป เป็นระยะ ๆ ได้ แล้ว ประชาชนจะมีความรู้ความ เข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นอย่างมาก เพราะภาพที่ปรากฏแก่สายตาจะทำให้ประชาชนได้มีข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการลง คะแนนเสียง เลือกตั้งครั้งต่อไปได้อย่างถูกต้อง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐมนตรีคนใด มีเหตุผลในการอภิปรายและกริยามารยาทสุภาพอ่อนน้อม มีการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบก็จะเป็นผลดีแก่ตัว เองในการลงสมัครรับ เลือกตั้งในโอกาสต่อไป

คุณประโยชน์ของการถ่ายทอดสดในลักษณะดังกล่าว จึง เป็นการเปิดหูเปิดตา เป็นความคิด และเปิดหนทางอาหารงหฤดิกรรม ไม่สุจริตของผู้แทนปวงชนได้อย่างได้ผล ขณะเดียวกันก็เป็นการกระตุ้น เตือนสร้างควมสำนึกทางให้ประชาชน เข้าสู่ระบบการ เมือง ได้โดยทางอ้อม

4. พรรคฝ่ายค้าน มีบทบาททางการ เมืองสูงมาก ในการแสวงหาข้อมูล หลักฐานการวางลำดับขั้นตอนการนำเสนอการอภิปราย และการจัดผู้อภิปราย การ แสดงเหตุผลและการกำกับควบคุมการดำเนิน การอภิปรายให้อยู่ในกรอบมารยาทที่ดีพอสมควร ที่ลึกซึ้งมากก็คือ การวางประเด็นของ เรื่อง เพื่อก่อแนวร่วมทางความคิดจากพรรคหลังธรรม และพรรคร่วมรัฐบาลบางกลุ่ม

3.2 การเสนอผู้ตติเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้ร่วมรัฐบาล

การเสนอผู้ตติเพื่อ เปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจของสมาชิกสภา ผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้ร่วมรัฐบาล นำโดยหัวหน้าพรรคเอกภาพ ซึ่งเป็นพรรคฝ่ายค้านที่

รวมพลังมาจากพรรคฝ่ายค้านด้วยกัน 3 พรรค ได้เป็นผู้ยื่นญัตติครั้ง²⁸ ก่อนหน้าที่จะมีการเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งนี้ พรรคฝ่ายค้านด้วยกันเองเท่านั้น ก็ยังมีการแตกแยกกันอีกกล่าวคือ ในช่วงที่มีการดำเนินการเพื่อหาข้อมูลการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจอยู่นั้น ได้มีความพยายามของพรรคฝ่ายค้านบางคนเพื่อที่จะเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีบางคน ได้มีความเห็นเป็น 2 ฝ่าย พรรคฝ่ายค้านส่วนหนึ่ง คือ พรรคประชากรไทย ซึ่งนำโดย นายสมัคร สุนทรเวช ต้องการที่จะเปิดอภิปรายทั่วไป มีการชักพอกการบริหารงานรัฐมนตรีถึง 11 คน แต่พรรคฝ่ายค้านอีกกลุ่มหนึ่ง คือ พรรคเอกภาพ ซึ่งมี นายณรงค์ วงศ์วรรณ เป็นแกนนำ มีความต้องการที่จะเปิดอภิปรายทั่วไป รัฐมนตรีทั้งหมดเพียงแค่ 4 คนเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้พรรคประชากรไทยพยายามดื้อรั้นไม่ให้มีการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ ร.ต.อ.เฉลิม อยู่บำรุง แต่ความพยายามของนายสมัคร สุนทรเวช ต้องล้มเหลว เมื่อพรรคเอกภาพไม่ยินยอม โดยระบุว่าไม่มีหลักฐานเพียงพอ ซึ่งต่อมาพรรคฝ่ายค้านได้ประชุมเป็นครั้งสุดท้าย เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2532 ปรากฏว่า พรรคเอกภาพยืนกรานที่จะเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ 4 รัฐมนตรีเท่านั้น เป็นผลให้นายสมัคร สุนทรเวช ประกาศไม่ยอมเซ็นชื่อในญัตติไม่ไว้วางใจ ทำให้หัวหน้าพรรคเสรีนิยม พรรคพลังสังคมประชาธิปไตย และพรรคหลังธรรมดอนตัวตามไปด้วย โดยอ้างว่าผู้ที่ถูกอภิปรายไม่ไว้วางใจไม่เป็นไปตามที่พรรคตัวเองต้องการ²⁹ กว่าจะมีการยื่นเสนอญัตติได้นั้นทำให้เกิดความล่าช้า และมีความแตกแยกกันเองในพรรคฝ่ายค้าน โดยมีพรรคเอกภาพ และพรรคพลังชนชาวไทย เท่านั้นที่ร่วมลงชื่อในการเสนอญัตติครั้งนี้ พรรคฝ่ายค้านที่มีทั้งหมด 124 คน ยังมีการแบ่งแยกให้ทยอยลงไปอีกขณะที่ฝ่ายรัฐบาลมีจำนวนทั้งหมด 219 คน ถึง

²⁸ พรรคฝ่ายค้านส่วนหนึ่งได้รวมตัวกันคือ พรรครวมไทย พรรคกิจประชาคม พรรคประชาชน พรรคก้าวหน้า ได้รวมตัวกันเป็นพรรคเอกภาพ มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เคยสังกัดพรรคประชาชน 9 คน ได้ย้ายเข้าไปสังกัดพรรคชาติไทย ดูรายละเอียดจาก "เสถียรภาพชาติชาย", มติชนสุดสัปดาห์ 9 (2 กรกฎาคม 2532) : 6-7.

²⁹ "เปิดอภิปราย 4 รัฐมนตรี," มติชนสุดสัปดาห์, 9 (9 กรกฎาคม 2532) :

แม้ว่าการเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจรัฐบาลครั้งนี้จะมีเพียงพรรค เอกภาพ และพรรคพวงชน 2 พรรคเท่านั้น แต่ทั้งสองพรรคก็ได้พยายามทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการเตรียมเอกสาร หาลักฐานเพื่อมาอธิบายต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อชี้แจงการบริหารงานที่บกพร่องของ 4 รัฐมนตรี

3.3 สาเหตุและเนื้อหาสาระที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ร่วมรัฐบาล เปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

สาเหตุที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ได้ร่วมรัฐบาล ได้เสนอผู้ติดกล่าวว่ามี รัฐมนตรี 4 คน ในรัฐบาลบริหารราชการแผ่นดินโดยไร้ประสิทธิภาพ ส่งผลให้เกิดความเสียหายต่องานและกระทบกระเทือนต่อประโยชน์สุขของประชาชน รัฐมนตรีทั้ง 4 คือ นายสุบิน ปิ่นขยัน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ร.ค.อ. เดลิบ อู๋บ่ารุง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร และสหกรณ์ นายประจวบ ไชยสาส์น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการพลังงาน

ประเด็นอภิปรายที่เกี่ยวกับกระทรวงพาณิชย์ นายสุบิน ปิ่นขยัน คือ การบริหารมีส่วนทำให้สินค้าที่จำเป็นแก่การครองชีพมีราคาสูงขึ้น แม้จะเป็นสินค้าที่มีการควบคุมราคา และเป็นสินค้าที่ผลิตได้ในประเทศ กระทรวงพาณิชย์ไม่สามารถหาคาดค้าต่างประเทศให้แก่สินค้าเกษตรกรรมทำให้ราคาตกต่ำ ปลอมให้มีการทุจริตเกี่ยวกับโควต้ามันสำปะหลังที่ส่งไปจำหน่ายในกลุ่มประเทศประชาคมยุโรป ราคามันสำปะหลังจึงตกต่ำ

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ ชี้แจงตอบข้ออภิปรายของสมาชิกฝ่ายค้าน 14 คนว่า ในการบริหารงานได้ตั้งเป้าหมายให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มและคุ้มครองผู้

บริษัทมิให้ถูกเอาเปรียบด้านราคาและคุณภาพสินค้า ได้สำรวจราคาสินค้าในท้องตลาด เป็นประจำ ได้ขยายผลผลิตการเกษตรในราคาเป็นธรรม ปัจจุบันข้าวเปลือกราคาถึง เกษียนละ 5,000 บาท ด้านมันสำปะหลังได้ใช้มาตรการให้ใบไม้สโควต่าส่งออก เพื่อ กระตุ้นการแสวงหาตลาดต่างประเทศ สำหรับนายกรัฐมนตริประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ร.ต.อ.เจดิม อยู่บำรุง นายเจดิมพันธ์ หิริภริกรม เลขาธิการพรรคเปิดฉากอภิปราย นานนับชั่วโมงเกี่ยวกับปัญหาในองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย (อ.ส.ม.ท.) โดยลำดับเหตุการณ์ ตั้งแต่ ร.ต.อ.เจดิม อยู่บำรุง เข้ารับงาน ปรากฏว่ารายได้ ขององค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยลดลงเกือบถึงเดือนละ 10 ล้านบาท พร้อมทั้ง แฉเงื่อนงำเกี่ยวกับการให้บริษัทคิดเค็ลลี้ก เข้ามาหาโฆษณาในช่วงข่าว และการสั่งยกเลิก ญัตติอย่างน่าสงสัย รวมทั้งแฉปัญหาการทำสัญญาเกี่ยวกับบริษัทนางกนก เชน เทอร์เทน เม็นต์ ซึ่งถ่อไม่ในทางทุจริต

จากนั้น นายสวัสดิ์ คำประกอบ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนครสวรรค์ พรรค เอกภาพลูกชนร่วมขบวนการเกี่ยวกับปัญหาการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ มีการชี้ให้เห็นถึงเบื้องหลังการ ปลดบอร์ดการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ โดยสรุปว่ามีสาเหตุสำคัญมาจาก 2 ประการ คือ การ ต้องการแสวงหาผลประโยชน์ การขูดหน้าดิน เหมืองแม่เมาะและ³¹การจะซื้อโรงงาน ไฟฟ้าจากจีนแตงมั้นเองสรุปได้ว่าการบริหารงานของ ร.ต.อ.เจดิม อยู่บำรุง การ บริหารงานองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย ทำให้กำไรลดลงเป็นอย่างมาก มี การนำพวกห้อง เข้าทำงานแทน เจ้าหน้าที่เดิมอันเป็นที่มาของการบริหารงานที่ผิดพลาด

รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ร.ต.อ.เจดิม อยู่บำรุง) ชี้แจงว่า ได้ติดตามการดำเนินงานของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตฯ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ การปรับปรุง

31

"อภิปราย "ไม่ไว้วางใจ" ชาติชายเบี้ยว ปชป. ร้าวลึก ชาติชาย 1".
มติชนสุดสัปดาห์ 9 (30 กรกฎาคม 2532) : 10.

คณะกรรมการการบริหารการไฟฟ้าฝ่ายผลิต ทำตามอำนาจหน้าที่อันกฎหมายกำหนด กรณีเหมืองลิกไนต์ เข้าไปแก้ไขความเดือดร้อนของประชาชนที่ได้รับค่าชดเชยการย้ายถิ่น ซึ่งค้างมาช้านาน มิใช่การหาประโยชน์จากการเปิดหน้าดิน การบริหารงานองค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทย เปลี่ยนตัวผู้บริหาร เพราะมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ส่วนการเลิกสัญญากับเอกชน องค์การสื่อสารมวลชนแห่งประเทศไทยมิได้เสียผลประโยชน์

การอภิปรายเกี่ยวกับกระทรวง เกษตรและสหกรณ์ (พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์) เกี่ยวกับการยกเลิกสัมปทานป่าไม้ทั่วประเทศ ว่าทำให้ป่าไม้ถูกทำลายมากยิ่งขึ้น ไม่มี การกำหนดมาตรการการแก้ไข ผลเนื่องมาแต่การยกเลิกสัมปทาน โดยนายบุญชู โรจนเสถียร ได้อธิบาย โดยให้ข้อมูลและหลักฐานประกอบ ว่าจากการสำรวจเรื่อง ป่าไม้ของกรมป่าไม้ เขาออกสำรวจด้วยเครื่องบินตามปกติแล้วรายงาน ว่า เมื่อเปรียบเทียบป่าระหว่างปี 2531 กับปี 2532 ในช่วงเดียวกันคือช่วงเดือนมกราคมถึง เดือนพฤษภาคม มีปรากฏชัดแจ้งว่าป่าถูกบุกถูกเผาถางเพิ่มขึ้นถึง 46.51% แล้ว ยังพบว่าเนื้อที่ถูกทำลายเป็นจำนวน 54.6% พบว่ามีแหล่งที่ลักลอบตัดฟันและแปรรูปไม้เพิ่มขึ้นถึง 92.18%

กรณีเรื่องปุ๋ย ปุ๋ยที่สั่งจากต่างประเทศจำหน่ายแก่เกษตรกรราคาสูงกว่าเดิม ปุ๋ยขาดแคลน สร้างความเดือดร้อน วิธีการซื้อขายจากบริษัทหวกห้องโดยไม่ต้องประมูล พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ได้ซื้อปุ๋ยจากบริษัท เกษตรรุ่งเรือง เพียงบริษัทเดียว จำนวน 3 แสนตัน และขั้นตอนวิธีดำเนินการส่งมอบปุ๋ยนั้นบ่งชี้ไปในทางที่ไม่ได้ เป็นวิธีการที่ซื้อขายแบบเร่งด่วนจริง ดังคำอภิปรายเกี่ยวกับราคาปุ๋ยและวิธีการซื้อปุ๋ย ของนายบุญชู โรจนเสถียร รองหัวหน้าพรรคเอกภาพ

ท่านประธานครับ ความจริงราคาที่ซื้อมันแห้งตันละหลายร้อยบาท ท่านรัฐมนตรีอังกษานักอังกษาน่าที่ท่าทั้งหมดนี้ ผมฟังจากทีวี เป็นประโยชน์ต่อราชการมากที่สุดแล้ว เพราะท่านได้ต่อรองกับบริษัทจนได้ราคาต่ำกว่าราคาขายส่งใน กรุงเทพมหานคร แต่ราคาขายส่งในกรุงเทพมหานครอย่างไรก็เสนอไปยังจังหวัดและ ครับ ปุ๋ยสูตร 16-20-0 ราคาขายส่งในกรุงเทพมหานคร เขาขายกันทั่วไปตันละ

ห้าพันหนึ่งร้อยบาท บริษัทนี้ยอมคิดเพียงห้าพันบาท บัญชี 16-16-8 ราคาขาย
ส่งในกรุงเทพมหานคร เขาขายกันทั่วไปต้นละห้าพันสี่ร้อยบาท บริษัทก็คิดเพียง
ห้าพันสองร้อยบาท บัญชี 15-15-15 ขายส่งกรุงเทพมหานคร เขาขายทั่ว
ไปต้นละห้าพันห้าร้อยบาท บริษัทนี้ก็คิดเพียงห้าพันห้าร้อยบาท ถ้าถูกกว่าทุก
ชนิดแล้วจะไม่ซื้อจากบริษัทเกษตรรุ่งเรืองมันก็จะเขื่อนะครับ ผมคิดอย่างนั้น แต่
ความจริงมีอยู่ว่า ราคาขายส่งกรุงเทพมหานครที่เอามาอ้างว่าขายกันต้นละห้าพัน
หนึ่งร้อยบาทนั้น มันเป็นการซื้อขายกันครั้งละต้นสองต้นอย่างมากสักห้าต้น สิบต้น
แต่ถ้าซื้อกัน เป็นหมื่น เป็นแสนต้น มันก็ต้องถูกกว่า เป็นร้อยบาทต่อต้นอยู่แล้วครับ
ฉะนั้นที่มาอ้างว่าขายถูกลงเป็นต้นละร้อยบาทนั้น ห่อคำด้วยกัน เขาหังแล้ว เขาได้แต่
หัวเราะขมขันทไปตาม ๆ กันนะครับ เขาว่าโอ้ยมันคุ้มกันง่ายจริงนะ แต่อย่างไรก็
ตาม ท่านรัฐมนตรีเชื่อว่า ถ้าซื้อโดยเปิดประมูลจะต้องได้ราคาแพงกว่านั้น
เพราะท่านเชื่ออย่างนี้เพราะยังงี้ เพราะเหตุอะไรน่าเชื่อ

รัฐมนตรีอาจจะเตรียมทางหนีทีไล่ไว้ตอบก็ได้ว่า เพราะมันไปคิดประกาศ
ประมูลก็คงไม่ได้ยื่นขึ้นใช้ เพราะเกษตรกรกำลังปลุกข้างกันแล้ว รัฐมนตรีเกษตร
จะไปยอมปล่อยให้ชาวนาเดือดร้อนได้ เหตุผลนี้จึงไม่เปิดประมูลก็มันคุ้มกันแค่นั้น มัน
คุ้มถึงกับจัดให้ประมูลไม่ได้จริงหรือครับ

ท่านประธานลงพิจารณาจบ เวลาที่ท่านรัฐมนตรีกำหนดให้บริษัท เขาขายบุน
คราวนี้ส่งมอบบุน เมื่อใด ท่านประธานครับ ตามสัญญาที่เขาทำกันไว้ เมื่อวันที่ 8
มิถุนายน ปีนี้ เขาให้ส่งมอบบุนงวดแรกภายในเดือนมิถุนายน ก็มีบัญชี 16-20-0
นี้จำนวนสองหมื่นต้น บัญชี 16-16-8 จำนวนหนึ่งหมื่นต้น บุนงวดแรกนี่นะครับ
ซื้อกันด้วยเงินสดจ่ายเงินสด ๆ เลยกทั้งหมด เพราะของมันอยู่ในโกดัง ออก. ก็มี
หน้าที่ต้องขนไปเอง ตอนส่งมอบมีการถ่ายรูปประชาสัมพันธ์ เป็นการใหญ่ในหน้า
หนังสือพิมพ์และทีวี ผมก็เห็นบุนงวดแรกนี่ ตอนนี่ขมขมหรือยัง ขนไปไว้ที่
โกดังไหนบ้างยังไม่มีใครรู้ ผมกำลังถามอยู่ ส่วนบุนงวดที่สองให้ส่งมอบภายใน
เดือนกรกฎาคม งวดนี้ก็ส่งจากงวดแรกห้าพันต้น งวดที่สามให้ส่งมอบภายใน
เดือนสิงหาคม งวดนี้ก็เพิ่มจากงวดแรกสองหมื่นห้าพันต้น งวดที่สี่ให้ส่งมอบ
เดือนกันยายน งวดนี้ก็เพิ่มจากงวดแรกหนึ่งหมื่นต้นส่วนงวดที่ทำให้ส่งมอบภายใน
เดือนตุลาคมซึ่งจะส่งมอบน้อยกว่างวดแรกหนึ่งหมื่นต้น สำหรับที่เหลือแสนสอง
หมื่นต้นให้ส่งงวด เจ็ด เดือนพฤศจิกายน เดือนธันวาคมงวดแปด เดือนมกราคมปีหน้า
งวด เก้า กุมภาพันธ์ปีหน้า บุนที่ให้ส่งมอบงวดสองจนถึงงวดสิบกำหนดไว้ต้องชำระ
ด้วยเงินสดเหมือนกันหมด โดยออก. เปิดหนังสือ เครดิตธนาคารกรุงไทยแล้วก็
เปิดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามสิบวันก่อนส่งมอบบุน และต้องเปิด เป็นก้อนเดียว
เพื่อชำระค่าบุนที่ส่งมอบงวดที่สองถึงงวดที่ห้าฉบับเดียว อีกฉบับหนึ่งต้องเปิดให้
ชำระค่าบุนที่หกและงวดที่เจ็ด

ท่านประธานครับ จากระยะเวลาที่ส่งมอบนี้ทำกันในสัญญาเมื่อวันที่ 8 มิถุนายน ซึ่งมีระยะเวลาส่งมอบห่างกันตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2532 จนถึงเดือนมีนาคม 2533 มันเห็นชัดว่ามันไม่คุ้ม

จนถึงจะประมูลซื้อกันไม่ได้ ถ้าอ้างว่าไม่หมด จำเป็นต้องใช้ในเดือน มิถุนายนก็ซื้อเฉพาะจำนวนที่จะใช้ในเดือนมิถุนายน กรกฎาคมอะไรก็ได้ไปก่อน นั่นก็ประมูลทำไมไม่ทำอย่างนั้นครับ

ท่านประธานครับ ถ้าจัดการกันโดยสุจริตใจมุ่งรักษาประโยชน์ของบ้านเมืองจริงอย่างที่ว่าก็คงจัดประมูลซื้อ เป็นช่วง ๆ ได้และจะได้ราคาที่ถูกลงอีกอย่างแน่นอน เพราะว่าภาวะการตลาดเรื่องนุ้ยของโลกก็บ่งชี้ว่าราคากำลังลงมากกว่าที่จะขึ้น ใครเขาก็รู้ที่รู้อย่างนี้ เพราะว่าประเทศที่ซื้อนุ้ยมากกำลังมีปัญหาและซื้อนุ้ยลดลงไป ราคาก็มีท่าจะลง อย่างไรก็ตาม เรื่องก็ผ่านคณะรัฐมนตรีอย่างสะดวกสบายตามความต้องการของท่านรัฐมนตรี เพราะเรื่องราวที่เสนอมันดี มันสวยทั้งนั้นตบตาคณะรัฐมนตรีได้ แต่มันก็สะดุดตาม่ายค้ำจนได้ครับ³²

เรื่องนุ้ยเป็นประเด็นสำคัญมากและกรณีการสร้างบ้านพักที่ใหญ่โตของ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ที่ไม่สามารถอธิบายข้อซักถามของฝ่ายค้านให้ชัดเจน ซึ่งจะมีผลต่อการลงมติให้ความไว้วางใจ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ชี้แจงว่าเข้ามารับตำแหน่งการเมืองไม่เคยคิดทำการทุจริต แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวหรือพวกพ้อง การปิดป่าเพื่อรักษาทรัพยากรของประเทศที่เหลือน้อย ความสมบูรณ์ของป่ามีเพียงร้อยละ 10 ทำให้เกิดภัยธรรมชาติรุนแรงคือ อุทกภัย และความแห้งแล้ง หากไม่ยกเลิกสัมปทานป่าไม้จะหมดสิ้นใน 10 ปี และประสงค์จัดสรรที่ดินทำกินให้ประชาชนที่ยากจน รวมถึงการจัดหาน้ำเพื่อเกษตรกรรวมทั้งทั่วถึง

การอภิปรายกระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน (นายประจวบ ไชยสาส์น) ได้แก่ เรื่องคำสั่งปลดคณะกรรมการบริหารสถาบันวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย การสนับสนุนจัดทำคานเหล็กน้ำที่ และการอนุมัติใช้อหารถายรังสี เป็นการกระทำอันไม่ถูกต้อง

³² มุญษ : พังน้ำเสื่อมใสศึลิก โทกทัง เพ, "สยามรัฐ. 40 (21 กรกฎาคม 2532) : 3.

นายประจวบ ไชยสาส์น ซึ่งแจ้งว่าในการบริหารงาน ได้ใช้วิจารณ์ขาดไม่มี
เจองงำในการปฏิบัติ การปลดคณะกรรมการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี เนื่อง
จากมีปัญหาระหว่างคณะกรรมการกับผู้บริหารสถาบัน ฯ การสั่งปลดได้ศึกษากฎหมายแล้ว
สามารถดำเนินการได้ ในคำสั่งใช้ถ้อยคำที่เสี่ยงไม่ให้เกิดความเสื่อมเสีย เมื่อคณะ
กรรมการกฤษฎีกาตีความว่าทำไม่ได้ จึงได้ยกเลิกคำสั่งดังกล่าว

การเปิดอภิปรายของสภาผู้แทนราษฎร ดำเนินไปเป็นเวลา 2 วัน 2 คืน
(19-20 กรกฎาคม 2532) ประธานสภาผู้แทนราษฎรขอให้ประชุมลงมติในวันรุ่งขึ้น
คือ 21 กรกฎาคม เวลา 10.30 น.

ผลการลงมติ คะแนนเสียงไว้วางใจ - ไม่ไว้วางใจ และงดออกเสียง
(ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 คะแนนผู้คัดขอเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ เมื่อวันที่
19-20 กรกฎาคม 2532³³

รัฐมนตรี	ไว้วางใจ	ไม่ไว้วางใจ	งดออกเสียง
สุจิน ปิ่นขยัน	208	70	48
เฉลิม อยู่บำรุง	210	90	26
สนั่น ขจรประศาสน์	186	89	51
ประจวบ ไชยสาส์น	205	88	33

หมายเหตุ : (1) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนทั้งสิ้น 357 คน เข้าประชุม
326 คน ขาดประชุม 31 คน

33

"สัปดาห์ปริทัศน์," สตรีสาร. 42 (6 สิงหาคม 2532) : 32-34. และ
"ทีเล่น-ทีจริง," สยามรัฐ. 40 (24 กรกฎาคม 2532) : 8.

- (2) พรรคม่ายค้ำที่ยื่นผู้คดี พรรคเอกภาพ 62 คน พรรค
 ปวงชนชาวไทย 17 คน แต่ลงนามเพียง 78 คน ขาด
 ร.ค.สุพจน์ ดั่งตระกูล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพชรบูรณ์
 1 คน
- (3) พรรครัฐบาลประกอบด้วย พรรคชาติไทย 96 คน พรรค
 กิจสังคม 54 คน พรรคประชาธิปไตย 48 คน พรรคราษฎร
 21 คน พรรคสหประชาธิปไตย 5 คน พรรคมวลชน 5 คน
 รวม 229 เสียง

ผลปรากฏว่าคะแนนที่ออกมานั้น รัฐบาลได้รับความไว้วางใจให้บริหารประเทศ
 ต่อไปด้วยคะแนนที่เป็นกลุ่มก้อน เหนือกว่าคามธรรมดา ทำให้ฝ่ายค้านต้องผิดหวัง แต่การ
 ทำงานของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ไม่ได้ร่วมรัฐบาลสังกัดพรรค เอกภาพและพรรคปวงชน
 การทำงานของพรรคฝ่ายค้านทั้ง 2 พรรค ครั้งนี้กลับได้รับความนิยมนกย่องจากประชาชน
 มากกว่าข้อมูลและเหตุผลที่ฝ่ายค้านนำเสนอ กับความไม่แจ่มแจ้งในการชี้แจงของรัฐมนตรี
 ผู้ถูกอภิปรายมาจน จนก่อให้เกิดความเคลือบแคลงสงสัยและจดจำเอาไว้ตรวจ
 สอบต่อไป

เมื่อหันมาสำรวจคะแนนเสียงจากภาพรวม ทำให้เห็นว่า คะแนนไม่ไว้วางใจ
 ยังแสดงออกถึงความไม่พร้อม เหยียงจริงของฝ่ายรัฐบาล คะแนนไม่ไว้วางใจ
 ยังมีความกว้างไกล ระหว่าง 70, 90, 89, และ 88 คะแนน คะแนนไม่ออกเสียง
 จากการไม่อยู่ในที่ประชุมหรืออยู่แต่งัดออกเสียง ทำให้เห็นว่าสังเกตถึงความไม่เชื่อถือ
 ความสั่งเลไม่แน่ใจ หรือการยังให้เกียรติกัน โดยมารยาททางการเมือง

เมื่อวิเคราะห์จากตัวเลข ถึงผลจากการนั้นจะเห็นว่า

นายสุบิน ปิ่นขยัน ได้รับความไว้วางใจ เป็นอันดับ 2 (208 คะแนน)
 และไม่ไว้วางใจน้อยที่สุด เป็นอันดับ 1 (70 คะแนน) แสดงว่าเป็นบุคคลที่ได้รับความ
 เชื่อถือมากที่สุด

ร.ต.อ. เดลิ้ม อยู่บำรุง ได้รับความไว้วางใจสูงสุดเป็นอันดับ 1 (210 คะแนน) แต่ได้รับความไม่ไว้วางใจมากที่สุด (90 คะแนน) แสดงว่ายังมี ความไม่เชื่อถืออยู่อีกมาก

พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ได้รับความไว้วางใจน้อยที่สุด (186 คะแนน) และไม่ไว้วางใจมากที่สุดเป็นอันดับ 2 (89 คะแนน) ผลจากคะแนนเสียง เช่นนี้แสดงว่า เป็นผู้ที่ขาดความเชื่อถือมากที่สุด ในจำนวน 4 คนที่ถูกอภิปราย

นายประจวบ ไชยสาส์น ได้รับความไว้วางใจมากที่สุดเป็นอันดับ 3 (205 คะแนน) และไม่ไว้วางใจมากที่สุดเป็นอันดับ 3 (88 คะแนน) . แสดงว่า ยังได้รับความเชื่อถือดีพอสมควร³⁴

3.4 ผลกระทบที่มีต่อรัฐบาลในการลงมติจากการเปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

หลังจากผลการลงมติการเปิดอภิปรายได้สิ้นสุดลงไปแล้ว แต่เรื่องราวของการเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจนั้นยังไม่สิ้นสุด มีผลกระทบต่อพรรคการเมือง เนื่องจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรลงคะแนนของ พล.ต.สนั่น ขจรประศาสน์ ไว้วางใจ 186 เสียง ไม่ไว้วางใจ 89 เสียง งออกเสียง 51 เสียง เนื่องจากการตอบคำถามที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซักฟอกไม่แจ่มแจ้ง กรณีเรื่องการสั่งซื้อยุ 3 แสนตัน และกรณีการมีบ้านพักอันกว้างใหญ่ไพศาล³⁵ และยังมีสาเหตุอื่นที่เป็นประเด็นปัญหาก่อให้เกิดความแตกแยกระหว่างพรรคการเมืองที่ร่วมรัฐบาลด้วยกัน มิใช่พรรคชาติไทยพรรคเดียวเท่านั้นที่ไม่ยกมือ แต่ยังมีพรรคกิจสังคมและพรรคราษฎรอีกด้วย³⁶ รวมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

³⁴ พล.อ.สิทธิ จิรโรจน์, "เรื่องธรรมดาที่สำคัญ," มติชน.

12 (28 กรกฎาคม 2532) : 9.

³⁵ "ซักฟอก 4 รัฐมนตรี," มติไว้วางใจอัปยศ, แนวหน้า, 10 (22 กรกฎาคม 2532) : 1.

³⁶ "ปชป 1 โคนแท่งข้างหลัง แต่กัณฑ์-ไม่มีปัญหา," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 36 (30 กรกฎาคม 2530) : 5.

ทั้งหมดมีจำนวน 30 คน ซึ่งมาจาก 3 พรรคดังกล่าว³⁷ พรรคประชาธิปไตยเหมือนจะไม่
พอใจในเหตุที่เกิดขึ้น เพราะถือว่าตนถูกพรรคร่วมรัฐบาลด้วยกันหักหลัง เพราะได้ทำความ

³⁷ รายชื่อทั้ง 30 คน ได้แก่ จากพรรคชาติไทย 13 คน นายชาญชัย พรหมสาขา
ณ สกลนคร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสกลนคร นายถวิล จันทร์ประสงค์ สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรนนทบุรี นายสีหนาท ฤาชา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชัยภูมิ นายภิรมย์ อังกนันท์ สมาชิก
สภาผู้แทนราษฎรเพชรบุรี นายดุสิต รัชคศิริ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแพร่ รัฐมนตรีช่วยว่าการ
กระทรวงอุตสาหกรรม นายกิตติศักดิ์ หัตถสงเคราะห์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุดรธานี
นายวิทยา เทียนทอง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปราจีนบุรี นายประสาน บุญมี สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรนครปฐม นายสมศักดิ์ ชาญด้วยกิจ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรระยอง นายสวัสดิ์
สืบสายพรหม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรศรีสะเกษ นายประภัตร โห้สุตุน สมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรสุพรรณบุรี นายเสน่ห์ ไสรินทร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสกลนคร นายสุนทร วัลลาวัลย์
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปราจีนบุรี

พรรคกิจสังคม 12 คน คือ นายกุศล หมีเทศ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสุโขทัย
นายประสพ บุขราคม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุดรธานี นายสนิท จันทรวงศ์ สมาชิกสภา
ผู้แทนราษฎรอุบลราชธานี นายอภิชาติ ทาลำเจียก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกาฬสินธุ์
นายชาตรี ศิริยะกิจไพบูลย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอุบลราชธานี นายนิรันดร์ นาเมืองรักษ์
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยเอ็ด นายประยุทธ ศิริหาณิชย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมหา
สารคาม นายขรรยง ร่วมพัฒนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสุรินทร์ และนายระวี ภิรัฐโชติ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรร้อยเอ็ด

พรรคราษฎร 4 คน คือ นายประสม ประคณศึกษาพันธ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
ขอนแก่น นายเสกสรร แสนภูมิ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสุรินทร์ นายไพจิตร ศรีวรรณ
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนครพนม นายสุเมธ หรมพันท้าว สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนองคาย
และพรรคมวลชน 1 คนคือ นายทิวา พูลสมบัติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรละโว้เขตรา อูราย
ละเอียดจาก "ใส่แค้นฝ่ายค้าน เจาะเวลาหาอนาคต." สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์.

ตกลงกันแล้วว่า สมาชิกสภาราษฎรสังกัดพรรคร่วมรัฐบาลทุกพรรค จะต้องออกเสียง แสดงความไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีทั้ง 4 คน ที่ฝ่ายค้านเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจครั้งนี้ แต่ในขณะที่พรรคประชาธิปัตย์ปฏิบัติตามข้อตกลงนั้นอย่างเคร่งครัด พรรคร่วมรัฐบาลอื่น กลับไม่ยอมปฏิบัติตาม ดังนั้นสมาชิกสังกัดพรรคประชาธิปัตย์บางคนจึงเสนอขอให้พรรค พิจารณาบทบาทหรือท่าทีของพรรคเสียใหม่ ว่าสมควรจะร่วมรัฐบาลต่อไปหรือไม่ หาก เสียส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย เพราะเชื่อว่าเป็นการกระทำของสมาชิกสังกัดพรรคร่วมรัฐบาล บางคน ที่ไม่พอใจ พล.ต.สนั่น เป็นการส่วนตัวเท่านั้น³⁸ ได้กล่าวว่ามีสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรสังกัดพรรคกิจสังคม เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัดภาคอีสาน ได้ติดต่อขอเงิน จากนายเจริญ คันธวงศ์ รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์จำนวนเงิน 5 ล้าน บาท³⁹ แต่ไม่มีหลักฐานที่ชัดเจน เหตุการณ์ที่เรียกร่องผลประโยชน์นี้ นายจักรนถ์ คชสิทธิ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดชุมพร พรรคชาติไทยได้แสดงทัศนะไว้ดังนี้

โดยกล่าวว่า คนไม่สบายใจที่มีผู้ใหญ่ของพรรคบางพรรคให้สัมภาษณ์ในลักษณะ ส่งผลเสียหายถึงสถาบันนิติบัญญัติ และไม่เป็นการส่งเสริมระบอบประชาธิปไตย และไม่ทราบว่าผู้ให้ข่าวมีวัตถุประสงค์อะไร โดยเฉพาะคนที่พูดถึงเรื่องเงินว่า เป็นตัวตัดสินใจแล้วก็แสดงว่าคนที่พูดก็ใช้เงินในการตัดสินใจปัญหาที่เกิดขึ้น เช่นกัน

นายจักรนถ์กล่าวว่า การที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ยกมือสนับสนุนนั้น เป็น เรื่องของแต่ละพรรคการเมืองที่จะว่ากันเอง หากดูเนื้อหาแล้วอาจมองได้ว่า รัฐมนตรีชี้แจงข้อกล่าวหาไม่ชัดเจน แต่กลับมีการประณามสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรเหล่านี้อย่างเสียหาย ดังนั้นหากรู้ว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 3 คนนั้น เป็นใครก็ให้ระลอกออกมาให้ชัดเจนว่าเป็นใคร ประชาชนจะได้ตัดสินใจเอง

เรื่องเช่นนี้เคยเกิดขึ้นมาแล้ว ครั้งนี้โดยเป็นความผิดของสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎรเพียงคนเดียว แต่มีการให้ข่าวจนเสียหายไปถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งสภา จึงอยากให้ช่วยกันรักษาระบบไว้อย่าให้ภาพพจน์ของสถาบันตกต่ำลงไป

38

"มติไว้วางใจ 4 รัฐมนตรี," สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 36 (30 กรกฎาคม 2532) : 2.

39

"ชวนแฉแหล่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหาประโยชน์," สยามรัฐ, 40 (26 กรกฎาคม 2532) : 1, 15.

นายจตุรนต์กล่าวและว่า หากเอาประโยชน์ส่วนตัวมาทำลายสถาบัน เพื่อให้ตัวเอง
เด่นเป็นเรืองไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะฉวยโอกาสอย่างตะกละหรืออย่างเนียนวลก็ไม่ใช่
วิสัยของนักการเมือง จึงขอให้ยุติเรื่องนี้ได้แล้ว⁴⁰

นายสุวิทย์ คุณกิตติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น พรรคเอกภาพ
ในฐานะประธานคณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎรกล่าวถึงเรื่องนี้ว่า

เป็นเรื่องเสื่อมเสียต่อสภามาก หากมีการกระทำเช่นนั้นจริงแม้ว่าจะ เป็น
รัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็ควรพูดออกมาให้ชัดเจนไม่ใช่พูดโดย
ไม่มีข้อมูล และมีพรรคการเมืองบางพรรคบอกว่ากระหมอบประชาธิปไตย
แต่ที่จริงแล้ว เป็นการนำสถาบันรัฐสภามาปู้ยี่ปู้ยำ เพื่อตัวเองจนกลายเป็น
ปีศาจคาบคัมภีร์⁴¹

นายอนุวรรตน์ วัฒนพงศ์ศิริ รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวว่า
ตามที่ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ ได้มอบหมายให้ตน เป็นผู้ประสานเพื่อหาวิธีดำเนินการ
ควบคุมวินัยของสมาชิกพรรคการเมือง โดยเฉพาะการลงมติเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ
ขณะนี้ได้เตรียมเสนอแนวคิดแก้ไขข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎรไว้ 3 ประเด็น

ประเด็นแรก คือ ในอดีตเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ
กำหนดว่า "ให้ลงมติไม่ไว้วางใจ หรือลงมติไว้วางใจ" ดังนั้นเห็นควรแก้ไขให้
มีการลงมติเฉพาะการไม่ไว้วางใจเท่านั้น ส่วนการที่นายกรัฐมนตรียเสนอให้ชาน
ชื่อในอดีตดังกล่าว หากมีการลงมติไม่ไว้วางใจแล้ว ก็ไม่จำเป็นต้องชานชื่อ

ประการที่สอง เสนอขอแก้ไขข้อบังคับการประชุมทั่วไป เกี่ยวกับการขอนับ
คะแนนใหม่ โดยให้ยึดหลักว่า ถ้าคะแนนต่างกันเกิน 20 เสียงโดยประมาณ
ให้ถือว่าเป็นคะแนนของเสียงข้างมาก แต่ถ้าหากนับคะแนนแล้วสูสีกันไม่เกิน
20 คะแนน ก็จะทำให้โอกาสนับใหม่ได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันสมาชิกขอเสนอนับคะแนน
ใหม่ถึงสามครั้งจนถึงขั้นการชานชื่อ

ประการที่สาม เสนอแก้ไขเกี่ยวกับองค์ประชุมว่า ถ้าองค์ประชุมครบ 1 ใน 3
ก็สามารถประชุมได้ ซึ่งเดิมกำหนดว่าต้องเกินกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรทั้งหมด

⁴⁰ "เอกภาพ ท้าแฉชื่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรับเงิน," สยามรัฐ.

40 (27 กรกฎาคม 2532) : 1, 15.

⁴¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 16.

นายอนุชาตคนกล้าอีกว่า การเสนอขอแก้ไขข้อบังคับสภาประชุมสภาต้องเสนอ เป็นนิติเข้าสู่สภาผู้แทนราษฎร หลังจากสภาเห็นชอบก็จะตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณา ซึ่งคงเสนอไม่ทันสมัยประชุมนี้ เพราะต้องหารือกันทั้งสมาชิกฝ่าย รัฐบาลและฝ่ายค้าน เพราะต้องใช้ข้อบังคับร่วมกัน

กล่าวโดยสรุปผลจากจากการ เปิดอภิปรายทั่วไป เพื่อลงมติไม่ไว้วางใจครั้งนี้ เป็นการพัฒนาระบบประชาธิปไตยการเมืองไทยอีกก้าวหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องมาจากโครงสร้าง หลักคือ ตัวนายกรัฐมนตรีมาจากการเลือกตั้งจึงมีมติในทางที่จะต้องให้ประชาชนรับทราบ ผลงานการบริหารงานหรือควบคุมการบริหารที่ใกล้ชิดและมีผลที่รวดเร็วต่อการแก้ไขปัญหา การบริหารงานที่จะเกิดขึ้น ในโอกาสต่อไปจะต้องระมัดระวัง ทั้งนายกรัฐมนตรีและ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่างยอมรับ เป็นเสียงเดียวกันว่าการอภิปรายไม่ไว้วางใจจะเป็น มาตรการสำคัญอันหนึ่งที่จะทำให้รัฐบาลต้องระมัดระวังในการบริหารราชการแผ่นดินใน ระยะต่อไปให้มาก เพราะทุกก้าวจะถูกควบคุมติดตามดูแลจากผู้แทนปวงชนซึ่งเป็น เรื่อง ที่ถูกต้องในหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย⁴²

สิ่งที่เกิดขึ้นนี้เราจะต้องยอมรับกันว่า บัดนี้การทำงานของฝ่ายค้านในการ ควบคุมดูแลการบริหารงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพซึ่ง เป็นหน้าที่หลักของฝ่ายค้าน เป็นสิ่งที่ เป็นไปได้และ เป็นไปด้วยดี และ เป็นการพัฒนาระบบการทำงานของฝ่ายค้านให้มี ประสิทธิภาพกว่าในอดีตที่ผ่านมา และฝ่ายค้านได้ควบคุมฝ่ายรัฐบาลนั้นทำให้เกิดการถ่วง คุ้ยอำนาจอัน เป็นผลดีต่อระบอบประชาธิปไตย

นอกจากนั้นแล้วทางอภิปรายไม่ไว้วางใจครั้งนี้ทำให้พรรคการเมืองได้ปรับปรุง และหามาตรการที่จะควบคุมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคให้อยู่ในระ เเบียบวินัย เชื้อหังมดีของพรรคอย่างเคร่งครัด ตลอดจนรัฐบาลได้หามาตรการในวิธีการนับคะแนน การลงมติไม่ไว้วางใจให้รัดกุมขึ้น

สำหรับผลกระทบทางอ้อมจากการ เปิดอภิปรายครั้งนั้น จากปรากฏการณ์ที่เกิด ขึ้นในขณะอภิปราย ซึ่ง เมื่อมีการอภิปรายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบางคนหรือรัฐมนตรีบาง

⁴² บรรพ เหล่าวานิช, "ผลสะท้อนจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจ,"

ท่านควบคุมอารมณ์ไม่ได้ ทำให้เกิดการแสดงออกทางอารมณ์และกิริยามารยาทไม่สมควร
 ออกสู่สาธารณชน แต่ถ้ามองโดยภาพรวมแล้วทำให้ประชาชนจำนวนมากมีความรู้สึก
 ผู้บริหารระดับรัฐมนตรีไม่ใช่เจ้าของประเทศแต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียว ยังมีประชาชน
 เป็นผู้ตัดสินใจและรับทราบการบริหารงานอีกด้วย และหลังจากการเปิดอภิปรายแล้ว เรื่อง
 เกี่ยวกับการร้องเรียน เดินขบวนเรียกร้อง กรณีที่รัฐมนตรีเข้าแทรกแซงการบริหารงาน
 หรือการปลดคณะกรรมาธิการต่าง ๆ หรือฟ้องร้องการทุจริตคอร์รัปชันน้อยลงไปอย่างเห็นได้
 ชัด

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย